

15 Litteras recipiens non præsumitur in eis descripta approbare, si dati & accepti in iisdem calculus contineantur.
16 Litteras recipientem contenta approbase præsumi, verum est, si testes, qui de retentione ab ipsa villa contradictione depo-
nunt, scribant, que in litteris descripta, continebantur.
Idque etiam si littera vino mittente ad manus recipientis perve-
nerint, aliud enim eo mortuo, num. 17.

P R A E S V M P T. LXV.

Contingit sepiissime inter socios, & mercatores, committit litteras absentibus sociis, & debitoribus, quibus significatur aliquid deberi, quare dubitatur, an litteras ipsas recipiens præsumatur fateri, & approbare contractum, obligationem, & debitum in eis scriptum? Hanc disputationem explicauit aliquando in lib. 1. de arbitrijs iudicium, &c. casu 21. Verum hic paulo copio-
fius, & diligenter pertractabo, cum huc maximè pertinet. Est sane constituta hæc iuris sententia, recipiente litteras & præsumi illas approbare, & fateri vera esse, quo in eis sunt scripta. Ita scripferunt Bar. in l. filius famili. ff. ad Macedon, in l. cum tabernam. §. 1. in fin. ff. de pign. in l. Titius. in l. ff. de cōst. pecun. & in l. quo enim. §. 1. in l. ff. rem ratam hab. Bal. in l. Lepotor. §. Lu-
cius. ff. de pact. in l. si procur. in princ. ff. de procur. in d. l. Titius. de cōst. pec. in l. si absentis. col. 2. vers. tu dic. quod quandoque. C. si cert. pet. in l. vlt. col. 1. vers. quo-
ro. si contrahitur. C. ad Maced. & in rub. C. de fide instr. col. pen. vers. quero quid de literis. & in c. vlt. col. pen. ver. quid de pagina. de iure iuri. Ang. in d. l. si filius. Fulg. in d. l. Lepotor. §. Lucius. Salic. in d. l. vlt. col. 2. vers. quo-
quid si filius. C. ad Maced. Rom. in consil. 295. num. 5. Abb. in c. cum iniul. & num. 7. de procur. & in consil. 88. col. pen. vers. si autem interpenit scientia. lib. 1. & in cō-
fil. 8. num. 5. lib. 1. Matthes. notab. 23. Imola in l. non fo-
lum. §. morte. col. 3. ff. de operis noui nunc. & in c. cum M. Ferrariensis. col. 18. vers. quarto casu. de cōst. Alex. in consil. 78. col. 1. l. b. 1. & in consil. 147. col. 3. vers. fortifi-
cantur prædicta. lib. 2. C. pola cautela 9. Pone quod. Barbat. in consil. 15. col. 3. in fi. lib. 2. Fel. in d. c. cum M. num. 36. de cōst. & in c. 2. num. 20. de fide instrum. Ias. in l. admonendi. in repet. nu. 138. de iure iuri. in l. que doris. num. 92. ff. soluto matrim. & in consil. 47. nu. 2. lib. 1. De-
clos in consil. 438. in fi. & in consil. 632. num. 16. Ripa in l. admonendi. nu. 138. de iure iuri. & in d. c. cum M. Fer-
rariensis. num. 132. de cōst. Gozad. in consil. 23. num. 6. Marfil. in rub. C. de probat. num. 140. & in practica criminali. §. diligenter. nu. 138. Franc. Conna. lib. 5. com-
ment. iuris civilis. cap. 4. num. 1. Paris. in consil. 47. nu. 15. in consil. 91. num. 3. in consil. 12. num. 45. & in consil. 127. num. 32. lib. 1. & in consil. 5. num. 206. lib. 4. Ant. Gabriel in suis conclusionibus. lib. 1. t. de præsum. concil. 2. num. 1. & nouissim. Rota Genuensis in decil. 2. n. 2. & in decil. 9. nu. 1. Et hanc quidem sententiam probario omnes existi-
māt ex d. l. si filius. ff. ad Maced. & ex Clem. 1. de procur. quod tamen dubitationem habet, non mediocrem, ut scripsi in dicto casu 21. nu. 3. Et ex practicatis multi idem scripferunt, in recipiente mandatum, ut cœleatur illud acceptasse, vt verè hoc probat d. Clem. 1. de procur. Et priuater iam cōmemoratos, ita in specie affirmarunt Bal. in l. si defunctus. ff. in princ. ff. de procur. & in l. si litteras. in fi. C. manda. Rom. in d. l. que doris. col. 10. vers. ego autem. Dec. in c. cum M. nu. 23. de cōst. Est simile quod 3. scribit Rom. vbi supra arbitrum recipiente instrumentum con promissi nulla contradictione facta, præsumi accepisse onus cognoscendi, & proferendi laudum. 4. Ita quoque econtra dicimus, litigantes & qui compro-
misserunt, recipiendo scripturam laudi prolati, nulla co-
tradictione facta, præsumi acceptasse ipsum laudum. Ita Abbas in consil. 18. num. 5. l. b. 2.

Ceterum dissentit Ripa in c. cum M. nu. 132. vers. sex prædictis, de const. post Bar. in l. 1. n. 6. C. de relat. & Fe-
lin. c. cum in iure peritus. col. 3. de offic. deleg. Ea ratio-
ne adducta, quod data est facultas petendi & reductionē ad arbitriū boni viri, usque ad 30. annos, vt scribit Bar. & post eum ceteri in l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro-
socio. Et ideo iste tacens cum sciat hanc sibi concessam facultatem non præsumitur acceptasse laudum. Hæc au-
tem præsumptio eo meliori simili comprobari potest, quo dicimus, recipiente & instrumentum protestatio-
nis, nulla facta contradictione, præsumi illa approbase, eique consensisse. Ita Alex. in l. non solum. §. morte. nu. 27. de operis noui nunc. C. pola in caut. 24. Felin. in d. c. cum M. num. 37. de conflit. & ibidem Decius nu. 23. qui intelligit, quod præsenti sit protestatio. & Rubeus in d. §. morte. nu. 262. & Alex. præcitat in loco intelli-
git, nisi agatur de magno prejudio, & danno.

7 Et prædicta præsumptio procedit tā in persona & ex-
tranea recipiente has litteras, quam in persona coniuncta, vtputa patre, & similibus, cum iuxta magis recipiat interpretationem d. l. si filius. ff. ad Maced. seu eius ratio-
nem habeat tam in extraneo, quam in patre, et si dis-
sentiant à communī hac opinione Castr. in d. l. si filius. & in l. interdum. ff. rem ratam hab. vbi & Comens. in §.
rem haberi, in fin. Dec. in d. c. cum M. num. 23.

Extenditur hæc præsumptio, vt locum etiam habeat in recipiente & nunc sine literis, cui quidem nuncio referunt, si non contradicit, præsumit approbare ab eo renunciata. Ita scribunt Imol. in d. l. non solū. §. morte. col. 3. vers. nam quando iniungitur de operis noui nunc. Castr. in d. l. interdum. ff. rem ratam haberi. & ibi-
dem Comens. & Alex. in annot. ad Bar. in d. l. si filius fam. & Ant. Gabr. in d. conclus. 2. num. 2.

Ceterum dissentunt videtur Bar. in d. l. si filius. & in d. l. quo enim. Alex. in d. §. morte. nu. 27. & Fel. in d. cap. cum M. num. 32. dum scripferunt, præsumptionem hanc procedere, ratione retentionis literarum, ex quo sequitur, quod vbi non adest literarum retentio, nō præsumi-
tur iste consensus, & approbatio. Sed responderi potest adesse hic retentionem relationis facta à nuncio, cui quidem ita potuit contradicere sicuti literis. Nec mea sen-
tentia, illa nuda chartæ retentio, quid plus significat, quam respsio vel contradictione non facta huic nuncio?

9 Extenditur secundò hæc præsumptio, vt procedat, & etiā verba in litteris illis scripta, essent emissa non principaliter, sed propter aliquid. Ita Anch. in Clem. 1. in quinto notab. de iure iuri. quem ita recenset, & probat Ant. Gabr. in d. conclus. 2. num. 7.

Declaratur primò, vt procedat prædicta præsumptio 10 quod ea, ad quæ recipiens & sua ipsa voluntate, & ipso-
tē se obligasse dicitur: vtputa, si recipio litteras, in quibus sit scriptum, me à scribente, mutuo suscipisse cé-
tum Coronatos. Secus vero quod ea, ad quæ recipiens inuitus obligaretur: exépli gratia, recipi litteras, in quibus scribis pecuniam, quam mihi debes, sūfse seque-
stratam iudicis mandato, mea aliqua de causa: Hoc sa-
ne casu illa receptio literarum à me facta non infit, &
ego conserfem illi sequestro, cum illud me inuito fa-
ctum sit. Ita egregie declarat Comens. in consil. 177. Sup-
positus statutis. col. in 2. vers. Nec obstat literarum, & col. m. pen. vers. Non obstat igitur. Etsi eo locidicat,
sequestrationem non omnī hæc inuito debitore. At-
tamen vobis sum hoc exemplo, quo apertius declaratio-
explicitur. Et suam hanc declarationem probat Com-
ens ex l. Caus. vbi gl. vlt. vers. tu autem dicas. ff. de pign. 11 action. vbi subler bens & factui, qui eo inuito geri pō, nō
dī consentire, & illū quoad sui præiudicium approbare. Ita ergo hic recipiens litteras, quæ contingent actum, qui
geri potuit inuito ipso recipiente, ei consentire non cr-
edopus est, quod contingat actum, qui gestus dicatur
voluntate

voluntate ipsius recipientis. Quib. intelligi nō errasse Antonium Gabrielem in suis conclusionibus. lib. 1. titu-
de præsumpt. conclus. 2. num. 8. qui dum malè intellexit Comens traditionem, ab eo discessit.

Declaratur secundò, vt procedat hæc præsumptio,

12 quod hic & recipiens literas, vel instrumentum præsum-
matur quidem ap probasse actum ipsum, non autem fa-
teri, quod re vera ita fuerit gestus. Ita declarat Comens. in d. conf. 177. col. pen. vers. Non obstat quod recept.

Ripa in c. cum M. Ferrarien. num. 132. vers. tertio de-
clar. de refut. & in l. admonendi. num. 137. ff. de iure iuri.

Alciat. in l. detectario. num. 51. de verb. signif. An-

ton. Gabriel. in d. a. conclus. 2. nu. 9. quos fecutus sum

in d. lib. 2. de arbitr. iudicium, casu 21. nu. 4. Exemplum

adferri solet, si procurator Titij ei dat litteras, si mutuo

recepisse suo nomine cēcum à Caio. Titius iste recipien-

do litteras, approbase quidem illas dicitur, si mutuo re-

cepta fuerint pecunia, sed tamen nō dicitur affirmafe-

re, quod re vera fuerint recepta. Et propterea qui nu-

merasse afferit, aliter quam ex literis eam numeratio-

ne probare debet.

Declaratur tertio, vt habeat locum hæc præsumptio

13 in eo, qui & scienter recipit litteras, secus si ignorāt. Ita glo. in Clem. 1. in verbo, scienter de procurat. Matthes. notab. 21. C. pola cautela 9. Pone quod num. 2. Ripa in d. c. cum M. num. 132. vers. primo requiritur. Berous inter cō-
silia Zafii in consil. 4. col. penult. vers. ad hæc, qui qui-
dem scribunt, quod ad hoc vt præsumptio ista locū ha-
beat, debet is recipiens & aperuisse, & legisse litteras, nec quidem sufficeret persuctoriam lectionem, sed tantum temporis tribendum esse, vt eas considerare potuerit, vt post alios declarauit lib. 2. de arbitr. iudic. casu 21. nu. 5. Quæ sanè traditio procedit, nisi post retentionē scriptu-
ra tantum tempus effluxerit, vt verisimile sit, illum re-
cipientem vidisse, & legisse scripturam illam. Ita Imo. in Clem. 1. in fine, de procurat. & Ant. Gabr. in d. conclus. 2. num. 12. Atque ita potest intelligi, & declarari Anch. in d. Clem. 1. col. 2. de procur. cum dixit, ex præsentatiō-
ne literarum, præsumi scientiam, etiamsi non appetat de ipsius scripturæ lectione, loquitur sanè Ancharanus, quādo post retentionē literarum aliquod tempus elapsum est, quo verisimile sit eas legisse.

14 Delatur quartò, vt non procedat, quando in scri-

15 ptura & contingeretur calculos dati, & accepti. Nam tūc recipiens non præsumit eam approbase. Ita C. pola in d. cautela 9. Ias. in repet. l. admonendi. num. 138. de iure iuri.

Dec. in c. 2. num. 15. de fide instrum. Ripa in d. c. cum M. num. 132. vers. secundo intellige de cōst. & Ant. Gabr. in d. conclus. 2. num. 13. Ea est ratio, quia non præsumi-
tur retinere, vt debitū agnoscat, sed vt videat, an recte

calculis ille fuerit confectus, iuxta l. cū seruus. ff. de cōd.

& demonst.

Declaratur quintò, vt procedat hæc præsumptio, qnū

16 & testes illi, qui attestantur de retentione ipsius scriptu-
rae, & de contradictione non facta, scribant que scripta erant in ea scriptura, alias secus. Ita Matthe. in d. notab.

21. C. pola in d. cautela 9. Alex. in annot. ad Barto. in d. quo enim. §. 1. ff. rem ratam hab. Dec. in d. c. 2. num.

15. de fide instrumen. Ias. in repet. d. l. adm. monendi. num.

138. vers. & ex hoc. & Berous inter consilia Zafii in d.

consil. 4. col. 1. vers. ad hæc. & Ant. Gabr. in conclus.

2. num. 14.

Declaratur sexto, vt procedat hæc præsumptio, qnū

17 do & hæc scriptura, vino mittente, peruenit ad recipien-

tem, secus si oī mortuo. Nam tunc locus non est huic præsumptioni. Ita Roma. in d. l. nuda ratio. ff. de donat.

Dec. in cap. 2. num. 15. de fide instrum. Ias. in d. repet. l. adm.

monendi. n. 138. vers. secundo limita de iure iuri. & Ant.

Gabr. in d. conclus. 2. num. 26.

Declaratur septimo, vt procedat hæc præsumptio, qnū

18 subscriptio generalis sit. num. 10.

Non obstante opinionē Bartoli, si recte intelligatur. num. 11.

9 Dispositio punicus negantem scripturam propriam, locum habet etiam in subscriptiente.

12 Statuto stante, vt exequitio detur contra scribentem, de sub-

scribente quoque intelligi.

13 Scriptura ab aliquo subscripta, ipsius mandato, & causa confe-
cta præsumitur.

14 Idque etiam quando scriptura pro forma requireretur. nu. 14.

15 Scriptura aliena nomine alieno scribens, eam non præsumit approbase.

Nisi tamen subscriptendo actui illi, proprio iuri detrimentū ad-
ferret. nu. 16.

17 Subscribens scriptura alienae officii ratione, eam non præsumi-
tur approbase.

18 Notarius subscriptiens actui ratione officii, eam non præsumit
ad sui præiudicium approbare.

19 Agnatus ciuis consensu ex dispositione requiritur, subscriben-
do actui celebrato ab agnata, in sui præiudicium non præsu-
mit approbase.

Quod tamen quomodo accipienda. nu. 20.

20 Scriptura non lecta & subscriptens, non præsumit eam appro-
base.

21 Ratificatio non nisi bis facta præsumit, que à ratificantē

lecta cognita, & recte intellecta fuerunt.

22 Subscribens scripturam legisse præsumit, si vijs, & lectis su-
pra scriptis scripsisse afferat.

Idem si testes deponant, illum scripturam ad se receptam in do-
mum, cubiculum, aut bibliothecam detulisse, nu. 24.

Judicis tamen arbitrio committendum esse. num. 25.

Et quid si scripturam per aliquod temporis intervalum penes
se detinuerit. num. 26.

Aut subscribens sit vir diligens, & in re domestica cautus. nu-
mero 28.

Et quid in parum solebit, & cauto. n. 29.

sus distinguimus, atque constituius,

Primus est, quando quis nomine alterius totā ipsam scripturam sua ipsa manu scripsit, præsumitur eam, seu id, quod in ea continetur, approbare. Ita Bart. in l. cū tabernam. §. idem quæ sit. n. i. ver. item forte. ff. de pignoribus, & ibidem Ang. in 2. notab. & Sal. in versi. idem notat Bald. in procem. Digest. nu. 19. ver. sed si esset nomine.

Cum diversunt, scripturam manu t̄ propria scriptā, non egere quod eiusdē scriptoris manu subscripturatur. Idem in l. cum antiquitas. in vlt. notab. C. de testam. & ibidem Cast. in fi. Rom. in conf. 303. nu. 1. But. in d. 2. col. 2. ver. vtrum autem in ipsa de fide instrum. & ibi Card. col. pe. versic. nam quando obstat, & Imola col. 5. versic. intelligo quando, idem Imola in Clemen. 1. nu. 20. vers. idem si non essent, de procur. Aret. in conf. 64. col. 5. vers. nec potest dicere. Alex. id l. admonendi. nu. 31. vers. item ad ducit. & in fi. ff. de iureiu. idem Ale. in l. cum antiquitas. col. 2. in ultimo nota. C. de testa. & ibidem Ias. nume. 12. Soc. Sen. in conf. 15. num. 48. in fine. libr. 1. Decius in l. hac consultissima. num. 27. Co. qui testam. fac. & purpur. in l. admonendi. nu. 166. ff. de iureiu. Craue. in trac. de antiqu. temp. in 5. particula primæ partis principalis, nu. 42. Ant. Gabr. in suis conclusionibus libr. 1. tit. de prælump. conclus. 3. nu. 11. Benvenut. Straccha in trac. de mercatura. tit. quomodo in causis mercatorum procedendum sit. num. 30. Quam quidem sententiam probat tex. l. fideiustor. §. pater. ff. de pign. & tex. in §. 1. Inst. de emp. & ven. ibi si instrumenta fuerint conscripta manu propria contrahentium, vel ab alio quidem scripta, & contra hente autem subscripta.

Extenditur priuò, vt procedat etiam nullum ipsius scribentis t̄ signum appositum fuit. Nam necessarium illud minimè esse tradiderunt Bart. in d. l. cum tabernam. §. idem quæ sit. ff. de pign. & Butr. in d. c. 2. col. 1. ver. an in ipsa exigatur, de fide instr.

Extenditur secundò, vt procedat etiam, quando is, qui scripsit, t̄ non afferuit, se sua manu scripsisse. Ita Bar. in d. §. idem quæ sit. nu. 2. & apertius Crau. de antiqu. temporum, in d. quinta particula primæ partis princ. pa. lis. nu. 43. fact. e. in superque est, quod constet scripturā esse manu illi scriptoris scripta. Nec obstant auctoritates Fel. in d. c. 2. col. 2. versi. octaua conclusio. de fide instr. & Purp. in d. l. admonendi. nu. 167. de iureiu. qui dissentunt. Nam responderet eos moueri ex l. cum antiquitas. §. vlt. C. de test. quæ tamen loquitur, quando subscriptio requiritur pro forma. Sicut ad rem nostrā declarat Aret. in conf. 64. col. 4. & Crau. vbi supra.

Declaratur primò, vt procedat hic casus, quād scriptrura continet causam aptam, & idoneam, alias scribēs sibi non adferret aliquod præiudicium. Ita Imol. in d. c. 2. num. 3. versi. in ead. gloss. de fide inst. & ibidem Dec. n. 12. Ant. Gabr. in d. concl. 3. nu. 14. quæ declaratio comprobari posset ex copiōse traditis à Fel. & ceteris in c. si cautio. de fide instr.

Declararur secundò, vt nō procedat hæc præsumptio in notario, qui subscriptere etiam tenetur. Ita Fel. in d. c. 2. n. 7. de fide inst. & Ant. Gabr. in d. concl. 3. nu. 15. Quibus addo Alex. in conf. 41. n. 3. lib. 1. Ias. in d. l. cum antiquitas. nu. 12. C. de testam. post. Castr. & Alex. ibid. & Paris in conf. 27. nu. 5. lib. 2.

Ceterū declaratio hæc à Gabrielio proposita, non sat videtur congruere huic disputationi, quæ quidē est, an scribēs præsumatur ad sui præiudicium approbasse ea, quæ in ipsa scripta fuerint, nō aut est disputatione scriptura subscripta, vel nō subscripta. Quocirca reūs dicitur possumus. nō procedere hæc casum t̄ in notario, ob id, quod ipse rōbe lui officij eam scripturam conficit, vt dicimus subsequenti in casu, in secunda declaratione.

Secundus est casus, quando quis subscriptis scripturā t̄ ab altero scriptam. Hoc in casu pro regula traditū est,

subscribentem hunc præsumi approbasse scripturam illam. Ita Bart. in l. mptor. §. Lucius. ff. de pacis. & ibidē Ang. Fulg. Cast. & Ias. col. 1. ver. sed notat. Idē Bar. in l. sicut. §. nō creditur. ff. quib. mod. pig. vel hypoth. soluitur. idem in l. que dotes. ad finē. ff. solv. mat. ibidem Ale. col. pen. ver. successivē in quantum. Bal. in rub. C. de fide instrum. num. 7. & in c. cum ecclesia. col. 1. ver. & si Canonici. de electio. Ang. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. ver. & sic nota. ff. de verb. ob. & ibi Imo. col. 2. vers. item nota. Cast. col. 1. ver. in prima parte. Areti. in col. 2. versi. nota primo. Alex. col. 1. Ias. in primo notab. & Alcia. nu. 3. Idem Ang. in l. pluribus. in princ. ff. de verbob lig. Imol. in c. 2. col. 2. versic. nona declaratio. de fide instrum. Cast. in l. si procuratorem absentem. col. 1. de procura. & in l. cum antiquitas. in fi. C. de testam. & ibidem Ias. col. vlt. Anch. in conf. 142. col. 1. Rom. in l. qd. do. tis. num. 49. ff. solu. mat. & in conf. 204. col. 1. Aret. in conf. 64. col. 1. versi. nec dicat aliquis. Abb. in cap. quo. niam contra. num. 32. versic. sed quarto. de probat. & ibi dem. Fel. nu. 35. & Dec. n. 40. Alex. in conf. 147. col. 1. & in conf. 181. colum. penult. versic. & dicit Ludo. lib. 2. & idem in conf. 118. col. 2. versic. & dicit. libr. 4. Angel. Aret. in procem. Inst. col. 5. versicul. sexto nota. Barba. in conf. 86. col. 5. versicu. si vro loquimur libro 3. Jason in repet. l. admonendi. col. 11. versic. item adde. de ure. ior. & in l. quæ dotes. num. 63. ff. sol. matrim. & in auth. si quis in aliquo. colum. 2. versicul. confirmo. qui subscriptebens. C. de eden. Soc. in trac. fallen. reg. 385. Fel. in capi. 2. num. 7. & 8. de fide instr. Ruin. in conf. 215. nu. 1. libr. 1. in conf. 22. num. 5. & in conf. 76. in fin. libr. 4. Dec. in conf. 1. num. 16. col. pen. versic. comprobatur hoc. & in conf. 463. nu. 2. Marsil. in rub. C. de probat. num. 75. Purpur. in l. admonendi. nu. 166. de iureiu. Paris. in conf. 83. num. 3. & in conf. 94. num. 3. & in conf. 101. nu. 57. lib. 1. in conf. 12. num. 107. lib. 3. & in conf. 77. nu. 23. lib. 3. Soc. iun. in conf. 92. num. 15. libt. 2. & in conf. 106. num. 4 & 5. lib. 3. Crauet. in conf. 73. num. 1. Anto. Gabriel. in suis conclusionibus libr. 1. tit. de prælump. co. ciui. 3. nu. 1. & Rolan. in conf. 44. num. 30. lib. 1. Qd. sa. nē sententia multiplici iure probatur, nempe in l. mptor. §. Lucius. ff. de pacis. & in l. 1. §. 1. ff. de consti. pec. in l. sicut. §. non creditur. ff. quibus modis pignus, vel by pothe. soluitur. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. de verb. oblig. in l. 1. §. inter filium. ff. ad. leg. Corne. de fal. §. 1. in Inst. de emp. & vend. in auth. si modo. C. familię ericſun. & in c. si quis presbyterorum. de reb. eccl. nou alienan.

Extenditur primò, vt procedat etiam t̄ in penalibus sicut videamus, quād t̄ di poficio puniens negantem scriptram propriam, locum etiam habet contra eum, qui negavit scriptram, cui ipsi subscriptis. Ita Bal. in auth. contra qui propriam. col. 2. versi. item quārō quod. C. de non nume. pecu. Castr. in conf. 87. Quantum ad conten. ta. col. vlt. versi. super alio quæ sit. lib. 2. Dec. in auth. si quis in al. quo. nu. 17. C. de eden. & in c. quoniam cōtra. cohantepen. ver. circa secundum. de proba. Purpur. in l. admonendi. num. 166. de iureiu. Alcia. in d. §. Chrysogonus. num. 3. Ant. Gabriel. in d. conclus. 3. nume. 2. Et ratio est manifesta, quia ita consentit in penalibus ex subscriptione, quā in ceteris, cum differentia ratio a signari nō possit inter pena. & pecunia, cum subscriptio efficiat, ut scriptria illa propriæ esse dicatur, cum finē solum mandato subscriptis scripta, vt a. Gem. in ca. si pro. de rescr. in 6. fed etiam propria manu subscripta. Quocirca malè dissentunt ab ha. opinione Salic. in d. authen. contra qui propriam. col. ver. 2. quārō quid si est chyrogaphum. C. de non nume. pecu. Ias. in d. l. em. ptor. §. Lucius. col. 1. versic. tertio adde. ff. de pac. in d. l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. nu. 3. De verb. ob. & in aut. si quis in aliquo. col. 3. ver. puto, quod si falsū. C. de edend.

edē. ij sanè ea adducti sunt ratione, qd. aliud est scribre, & ob id perinde est, ac si ipse sua ipsa manu scriptisset.

statutum ergo quod respicit consentium quo obligatio fuit causa, locum habet, & hoc in casu. Quibus costat malè sensisse Angelum in l. cum antiquitas. in lectu. Florentina. C. de teſtam. & ibidem Iasonem. col. vlt. versic. fortius per prædicta. & eundem Iasonem in l. mptor. §. Lucius. col. 1. ver. quinto adde. ff. de pac. in d. §. Chrysogonus. col. 2. versic. istud notabile. & in d. auth. si quis in aliquo. col. 2. versic. vnde per illum text. cum aduersus ceteros scerentur.

Extenditur secundò, vt procedat etiam subscriptio t̄ generalis sit. Non enim requiritur specialis. Ita Bald. in auth. si quis in aliquo. col. 2. vers. vltius queramus.

C. de edend. Ang. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. col. 1. ver. attende etiam. de verb. oblig. & ibidem Imol. col. 2. vers. aduerte tamen. Caſtr. col. 1. versic. item adde tertio. Alex. col. 2. versic. secundo amplia. & Alcia. nu. 4.

Idem scripserunt Anch. in conf. 242. col. 2. vers. non ob. stat diū. Alex. in l. quæ dotes. col. vlt. versic. & subdit.

ff. soluto. matrim. & in conf. 147. col. 2. versic. & secundum magis communem. lib. 2. Ias. in l. cum antiquitas. col. vlt. versic. limitat mirabiliter. C. de testam. Feli. in c.

quoniam contra. versic. limita sexto. de probat. & idem Dec. num. 48. vers. circa primum, qui communem hanc esse opinionem afferuit. Idem Dec. in conf. 147. in fi. Ro-

land. a. Valle in conf. 44. num. 3. lib. 1. & Alciat. in d. §. Chrysogonus. n. 9. Natta in auth. quod sine. nu. 48. versic. retenta igitur. Hac sanè generalis subscriptio appro-

bat. & ceterum, & consensum arguit. Nec obstat auctoritas + Bar. in l. diuus. §. item Senatus. ad leg. Cor. de fal. qui spe-

ciale esse oportere subscriptionem dixit. Et Bartolum visus est sequi Soc. in trac. fall. reg. 385. fall. 3. Nam re-

spondet primo aduersus Bartolum esse communem opinionem, vt ex relatis multe stantur, praesertim Dec. & Rolan. præcitatibus in locis. Praterea, & secundo respo-

detur declarando Bartoli traditionem, illū loqui, quando lex expreſſe requirit speciale subscriptionem, vt est quando scriptura est à lege prohibita, sicuti in casu di-

ct. l. diuus. §. item Senatus. vbi actus ipse scribendi puni- tur, non autem consensus, & ideo vt peccata locus sit, spe-

cialis subscriptio esse debet. Ita declarat Bal. in d. aut. si quis in aliquo. Ang. Imola. & Aret. in d. §. Chrysogonus.

num. Alex. in conf. 147. Feli. in d. c. quoniam contra. nu.

22. vers. limita sexto. & ibidem Dec. nu. 48. vers. diū. cum Bartoli. scriptis Bart. traditionem procedere, quando no-

minatim requiritur exprimi. Et exemplum etiam adferri potest in casu Caſtr. in conf. 209. Viso. quodam instru-

mento continent. colum. vlt. ver. præterea etiam. lib. 1. quando notarius commitit alteri notario, vt suo nomi-

ne conscribat instrumentum. Nam tunc notarius man- dans debet speciali subscriptione eam scripturam com-

probare. Rursus Caſtr. in conf. 216. confirmingo quæ

superius, ad finem lib. 1. intelligit Bartolum loqui, quādo scriptura contineat aliqua pro scribente, & aliqua cōtra. Nam tunc requiritur specialis subscriptio, cum alio-

qui generalis subscriptio referatur ad ea solum, quæ pro se faciunt, non autem ad ea, quæ contra, sicuti mul-

tit probat ipse Caſtr. & idem lensit Gofred. in conf. 14. num. 57.

12 Extenditur tertio, vt procedat et st̄ate statuto, t̄ quod contra scribentem detur execuſio ad instantiam credi- totis. Nam & tunc executio dat cōtra debitorem sub-

scribentem. Ita Ang. in d. l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. col. 1. versi. si statutum. de verb. oblig. & ibidem Imo.

col. 2. ver. & per hoc infert Caſtr. col. 1. versic. item adde quod ille. Aret. col. 2. versic. nota 1. Alex. col. 1. ver. & per hoc infert. & col. 2. ver. & an statutum. Barbat. in conf. 86. col. 5. lib. 3. Dec. in auth. si quis in aliquo. nu.

18. ver. sed tamen dictum. C. de eden. & in d. c. quoniam contra. nu. 48. ver. circa secundum. de prob. Grat. in co- fil. 138. col. vlt. versic. nec obici potest. lib. 2. Bertrand. in conf. 59. col. 2. ver. & quoniam. lib. 1. Natta in auth. quod sine. num. 46. C. de testa. & hanc visus est sequi Ant. Ga-

t. in d. concl. 3. num. 7. Ea est manifesta ratio, quia suo

13. mandato & causa, præsumit conscripta illa scriptura, & ob id perinde est, ac si ipse sua ipsa manu scriptisset.

statutum ergo quod respicit consentium quo obligatio fuit causa, locum habet, & hoc in casu. Quibus costat malè sensisse Angelum in l. cum antiquitas. in lectu. Flo-

rentina. C. de teſtam. & ibidem Iasonem. col. vlt. versic. fortius per prædicta. & eundem Iasonem in l. mptor. §. Lucius. col. 1. ver. quinto adde. ff. de pac. in d. §. Chrysogonus. col. 2. versic. istud notabile. & in d. auth. si quis in aliquo. col. 2. versic. vnde per illum text. cum aduersus ceteros scerentur.

Extenditur quartò, vt procedat hæc sententia, etiam

14. t̄ quando scriptura requiritur pro forma. Nam eti sub- scribens non satis facit dispositioni legis, attamen ipse approbasse censetur scripturā illam à se subscriptam.

Ita scripserunt Ias. in l. cum antiquitas. nu. 32. ver. & eodē modo. C. de testam. post Caſtr. & Alex. ibidem, & Deci. in l. hac conscriptissima. num. 26. C. qui testa. facere possunt.

Ea est ratio, quia ita consensus elicetur ex sola ipsa sub-

criptione, sicuti ex tota scriptura, vt & supra in prima extensione declarauit.

Declaratur primò vt locum non habeat hæc presump-

15. tio, quando quis alieno nomine t̄ scriptura se subscri- beret. Nam tunc eam approbasse non præsumitur. Ita Imol. in d. c. si quis presbyterorum. nou. 14. de reb. Eccl. non

alien. Feli. in c. quoniam contr. vers. limita secundo. de probat Patil. in conf. 10. n. 6. lib. 1. Ant. Gabr. in d. cō- clu. 3. num. 18. Ea est ratio, quia non sua causa id facit, sed aliena, & ob id omnis consensus se obligandi abest.

Et actus agentium non operatur ultra suam intentio- nē. l. non omnis. ff. si cert. pet.

Hanc tamen declarationem intellexerūt gl. & Imol.

in d. c. si quis prebyterorum. nou. habere locum, quan- do subscriptis t̄ subscripteret se aucti, quo iuri proprio detrimentū adserret. Nam tunc si illum impedit pos- set, & non impedire, sibi præjudicaret.

Declaratur secundò vt non procedat, quando quis

17. ratione t̄ officij sui subscripteret se scripturæ alterius, vt